

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. budapesti kir. közjegyző. KIADJA: A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Tel.: 297—069.

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

Krenner Zoltán dr.: Van-e a nemes és honorácior házastársak között az ingók tekintetében törvényből folyó szerzeményi közösség?

Közlemények.

Vladár Gábor igazságügyminiszter.

Kinevezés.

Halálozások.

A debreceni kamara közgyűlése.

Közjegyzői díjak szabályozása hős halottak hagyatéki ügyeiben.

Nem zsidó származás igazolása.

Ügyvédből kinevezett közjegyzők nyugdíjigénye.

Cégalírások hitelesítési bélyegilletéke.

Légitámadással ügyeik ellátásában akadályozott személyekre kivételes rendelkezések.

A közlöny terjedelmének újabb korlátozása.

Magánközlemény.

Kihirdetett törvények.

Rendeletek.

Van-e a nemes és honorácior házastársak között az ingók tekintetében törvényből folyó szerzeményi közösség?*

Irta: *Krenner Zoltán dr.*

I. közlemény.

A „közszerzemény (coacquisitio)“ kifejezést vagy meghatározást sem a Werbőczy előtti, sem a Werbőczy utáni jogélet nem ismerte, s a Hk.-ben sem fordul elő; a meghatározás későbbi eredetű, idegen jogterületen alkalmazott jogszabályok eredménye, nincsen tehát magyar jogtörténeti alapja. De a kifejezés nem is szabatos, mert az egész jogintézmény téves felfogására nyújt alkalmat. A közszerzemény meghatározásánál a döntő ugyanis a házasság alatt szerzett vagyon közössége a házastársak együttes szerzésének követelménye nélkül, ami természetesen kizárja a házasság (jogi s nem tényleges) tartama alatt visszterhes módon külön szerzemény lehetőségét. A közszerzemény a házasság tartama alatti szerzésen és a szerzeménynek a házastársak közt törvényből folyó közösségén nyugszik (Jancsó) mely szerzemény értékét a beruházott külön vagyon értéke terheli. A Hk. érinti a fogalmat, amikor a III. cím 29. §. 2. pontjában (a parasztlak ingat-

* Ezt a cikket szerzője még április hóban küldte be, de lapunk megszükitett terjedelmé és anyagtorlódás miatt közölhető nem volt. Osztozunk abban az óhajban, mely szerzőnk több cikkében már kifejezésre jutott, hogy a magánjogi törvényjavaslat törvényvé válása most időszerűtlen és inkább a bírói „jogfejlesztő tevékenység“ (Jakab Mihály kúriai másodelnök szava) érvényesülésére kell lehetőséget adni. Hasonló szellemben ír a Magyar Jogi Szemle 14. számában Olchváry Zoltán ny. ítélőtáblai elnök is.

lan s ingó javairól szólva) így ír: „a feleség abban a vagyonban, melyet férje a házasság tartama alatt szerzett, mindig részessé és osztályossá válik...“¹

Később a közszerzeményről az ideiglenes törvénykezési szabályok szólnak az I. 13. §-ban, mely szerint a „házasság alatti közszerzeményekre nézve a korábbi törvények határozatai változást nem szenvednek.“ Meg kell tehát állapítani, melyek azok a „korábbi törvények“ melyek a „házasság alatti közszerzeményről“ határoztak s melyek ilyképen változást nem szenvedtek, s ezek a változtatás nélkül érvényükbe visszahelyezett korábbi törvények hogyan határozták meg a közszerzemény fogalmát s kik között tartották fennállónak vagy kizártnak a törvényből folyó szerzeményi közösséget?

Az 1848-i törvények a jogok és köteleességek egyenlősége jelszó alatt többek között megszüntették az ősiséget. Az ingatlanok szerzésére megszűnt az adományozási rendszer, az elidegenítés korlátozása, az ősi vagyonra szabad lett a végintézkedés joga s annyira korlátlan és elismert lett az ingatlanok elidegenítésére vonatkozó jog s a korábbi jogszabályok akadályai annyira lerontattak, hogy a Kúria az eltékozolt ági vagyon rendintégerálását sem követelte többé: megszüntette a 48-i törvényhozás a rendi különbség legjellegzetesebb sajátosságait: a jogegyenlőséget azonban nem lehet csak a közjogokra korlátozni, hanem az kiterjed az összes magánjogokra s a rendi különbség megszűnt minden vonatkozásban, megszűnt a társadalmi osztályok szerinti megkülönböztetés a közszerző és a főszerző között úgy az ingó, mint az ingatlan vagyonra s a törvényes hitbérenek ugyanazon az alapon való különböző megállapítása (amit a bírói gyakorlat nem ismer el) megszűnt a rendi megkülönböztetés az özvegyi jog tekintetében (amit a bírói gyakorlat elismer) s megszűnt végre a jobbágyoknak — egy sem közjogilag, sem társadalmilag nem létező s korábban a parasztosztály, ma a kiscgazda és polgár által pótoltt osztálynak — külön öröklési joga is (amit részben ismer el a bírói gyakorlat).

A közszerzemény intézményének régebbi magyarázatai az ősiség alapján állottak. Az ingatlan csak adományozással volt szerzhető, ennek elidegeníthetetlen volta, az arról való rendelkezés megkötöttsége miatt az ingatlanok közös szerzése és azok közszerzemény címén megosztása meg nem történhetett; ma azonban a helyzet az, hogy az ősiség el van törölve, az ingatlanok szerzése és elidegenítése, az azokról halálesetre szóló rendelkezés szabad, de az adományrendszer és ősiség jogrendszerével megtagadott szerzeményi közösség még sem létezik, vagyis nincsen ugyan jogi magyarázata az ingatlan elkülönzési rendszernek, de azért ma is fennáll.

¹ A közszerzemény fennállása tekintetében téves útra terelődött a felfogás azért is, mert a Hk.-nek az Akadémia által kiadott fordítása a „nam uxor in rebus, per maritum suum, stante conjugio, conquisitis, semper particeps et condivisionalibus efficietur“ mondatot hibásan fordította. „mert a feleség a házasság alatt férjével együtt szerzett vagyonban mindig részes és osztályos“ szavakkal s ezt a tévedést a Kolosváry—Óvári fordítás oldotta meg a helyes fordítással: „mert a feleség abban a vagyonban, melyet férje a házasság tartama alatt szerzett mindig részessé és osztályossá válik...“

A visszaállított régi magyar törvény alatt, ha házassági vagyoni jogi kérdésekről s különösen ha közszerzemény létezéséről volt szó, mindig az 1840: VIII. t.-c.-et értettük, mely a Hk. esetleg magyarázatra szoruló intézkedésével szemben a jobbágy feleségét nyilvánította részesnek a házasság tartama alatt a férj által szerzett javakban; s a régi törvényt így magyarázóknak hozzáfűzik, hogy a régi törvények csak a nem nemesrendű házastársak között létesítettek szerzeményi közösséget, „mely részleges vagyoni közösség a javak jogi minőségére való tekintet nélkül minden vagyonra kiterjed, mely elvet azután a gyakorlat a városi polgárokra is kiterjesztett“. — Ezt a törvényt megelőzőleg, az alább hivatkozott 1687.-i törvénytől eltekintve, a Hk. az, mely a házasság tartama alatt szerzett birtokról és birtokjogról szól (I. rész 102. cím) s az asszony szerzeményi jogát csak akkor ismeri el, ha neve a bevalló levélbe beiratott. Ezért lett érvényes jogszabály és pedig hatályában fenntartott korábbi törvény határozataként, hogy nemesrendű házastársak között törvényből folyó vagyoni közösség nem létezik (Jancsó) s ezt a szabályt a bírói gyakorlat a honoráciorokra is kiterjesztette. De a szabály mindig csak az ingatlanokra vonatkozhatik. Mert a Hk. sem rendelkezett másról, amikor az I. 99. így rendelkezik „az elhunyt férjnek bármi néven nevezendő minden ingó vagyonát felesége és fiai meg leányai közösen felosztják (dividuntur)“ majd később „... ezeknek (t. i. fiai meg leányai) teljes hiányában pedig nemcsak az, hanem minden ingó vagyon özvegyére haramlik (devolvuntur)“ aki a neki kijáró fogatot és diszruhát „elveszi“ (sic se tollet) ha pedig nincsen gyermek sem végrendelet, akkor az ingó javak rászállnak (devolvuntur) egyedül az özvegyre, aki azonban nem örökös, sőt az I. 48. szerint a „vásárlott fekvő jószág“ a férj magvaszakadása esetén a feleségre vagy maradékaira szállanak, ha „in litteris emptionabilis“-ben a feleség neve beiktatva volt; s mert ingók szerzésénél szerző levelet nem írtak, az ingóságokra a nemes ember neje közszerzőnek volt tekintendő; ezt bizonyítja a Hk. 102. cím 3. §-a „más ingó módjára a feleség, fiuk és leányok vagy osztatlan atyafiak között egyenlően meg kell osztani“ (distributio).² A Hk. rész 101. címe az ingókról

² Grosschmid „Werböczy és az angol jog“ című munkájában összehasonlító és a tények mélyére hatoló jogtörténeti adatok alapján állapítja meg, hogy az 1848. év előtti magyar birtokjogi rendszer egyes rég eltemetett avultságai a mai angol jog mezején élő valóság alakjában jelennek meg, s olvasgatva az angol törvényeket, ügyleti szövegeket, jogi irókat, bírói határozatokat, azt a megállapítást teszi hogy a mai angol intézményi és jogműveltségi jellegében több van Werböczyből, mint mi bennünk s hazai jogunk a mi régi jogunk fogalomtani világától messze esik. De ha a közszerzemény intézményének létezését vagy nem létezését a visszaállított „korábbi törvények“ határozataiból akarjuk levezetni, akkor ismerni kell a régi jogintézmények stílusát, formanyelvét, fogalmi háztartását és rendszerét. A Werböczyvel „közös vetőmag“-ból származott angol jog az ingókra nem ismer öröklési szabályokat, az ingókat szét kell osztani (they must be distributed...) majd „distribution off effects“ azok nem öröklés tárgyai „nothing hereditary“ s az erre vonatkozó törvények „Statutes off Distribution“ s nem öröklési szabályok. ,

szólva mondja: „...melyeket feleségével való házasságának fennállása és tartama alatt gyűjtött össze vagy vásárolt: ez köztük egyenlően oszlik“ sőt még akkor is „ha a házasság előtt is jutott a férj kezébe...“ A Hk. jogi fogalmi világában az ingatlanok és ingók közötti megkülönböztetés olyan jogi hatásokat eredményez, melyek a házassági vagyoni rendszerben is érezhetők kell, hogy legyenek, s ilyen hatás az ingatlanokban és az ingókban való örökösödés diszkriminációja. Ingóban nincsen fiágiság, leánynegyed, hajadonjog, ingatlanban nincsen özvegyi részesedés. A Hk. ben csak az ingatlan vagyonnal kapcsolatban van az „örökös“ szó meghatározása, a „haereditarium“ jelző csak az ingatlannal kapcsolatban használatos. Csak az ingónak tekintendő ingatlant (zálogbirtok, pénzen vásárolt ingatlan, stb.) öröklik fiúk és leányok egyformán. Az ingó-ingatlan örökösödési szabályait az Országbírói Értekezlet unifikálta az Optk.-nek a hagyaték fogalmát megállapító intézkedése nyomán („az elhalt jogainak és kötelezettségeinek összesége“) s ez a fogalmi szinkrázia azután átvettődött a házassági vagyoni jogra s közömbössé vált a kérdés: ingatlant vagy ingót szerzett-e a férj, olyan módon, ahogyan nő is szerezhethet, vagy közös munkával és takarékossgal szerezhethet-e ingót (gazdasági felszerelés, részvény, ékszer, követelés) ami pedig nem lehet közömbös. Kétségtelen, hogy az egész magyar birtokjogi rendszer, az ingatlan elidegeníthetlensége, ingatlanok ingókká minősítés arra mutatnak, hogy a javaknak ingatlan és ingók szerinti megkülönböztetése mélyre ható hatást eredményezett az öröklés és közszerzemény kérdésében. Az ingatlan tulajdonát a Hk. csak jogosítványnak tekintette, s nem is beszél másképpen a nemesi jószágokról, mint birtoklási jogokról „jura possessionaria“.

(Folytatjuk.)

Közlemények.

Vladár Gábor igazságügyminiszter. Magyarország kormányzója a Sztójay kormány lemondásával kapcsolatosan *Antal István dr.* igazságügyminisztert állásától felmentette s a Lakatos kormány kinevezésével kapcsolatosan igazságügyminiszterré *Vladár Gábor dr. m. kir. titkos tanácsost,* az igazságügyminisztériumban szolgálatot teljesítő kúriai tanácselnököt, a törvényelőkészítő osztály vezetőjét nevezte ki. Miniszteri kinevezés az érdekelt szakkörökben olyan osztatlan örömet és megnyugvást alig keltett, mint Vladár Gábor kinevezése az igazságszolgáltatás munkásai s általában az egész magyar jogászság körében. Vladár Gábor inkarnációja mindannak, ami a modern magyar jogász fogalmát alkotja s e fogalomkörön belül általános jogászi felkészültsége, tisztánlátó, határozott ítélőképessége, a magyar jogszabályok rengetegében kitűnő jogérzéke s bámulatos emlékező tehetsége által való példátlan tájékozottsága révén az élen halad. Emellett hűséges tisztelője a jog eszméjének s rendíthetetlen híve a magyar alkotmányosság-nak. Ha számításba vesszük még fenkölt lelki tulajdonságait, minden vonatkozásban megnyugtató garancia van arra nézve, hogy ezekben a válságos időkben a magyar igazságügy vezetésének igen súlyos feladatát, mint a legalkalmasabbak egyike, a legmegfelelőbbben s a nemzet üdvére

fogja betölteni. A kinevezésről igaz örömmel vett tudomást a magyar közjegyzői kar is, amelynek s általában a magyar közjegyzői intézménynek mindig lelkes barátja és tisztelője volt. A kinevezés alkalmával a közjegyzői szervezetek s a kar tagjai részéről a jókívánások tolmácsolása impozáns méretekben nyilvánult meg.

Kinevezés. Magyarország kormányzója az Igazságügyminiszter előterjesztésére *Zehery Lajos dr.* igazságügyminiszteriumban szolgálatot teljesítő kúriai bírót kúriai tanácselnökké nevezte ki. *Zehery Lajos dr.* az igazságügyminisztérium törvényelőkészítő osztályában kifejtett komoly értékű munkássága keretében több alkalommal foglalkozott közjegyzői kérdésekkel is s e foglalkozásai rendjén a közjegyzői kar és az intézménnyel szemben mindig megértő jóindulatot tanúsított.

Halálozások. *Lutitszky Jenő dr.* igazságügyi államtitkár ez évi augusztus 9. napján az igazságügyi igazgatás érdekében harminc éven át kifejtett komoly értékű munkásság után 56 éves korában meghalt. A magyar igazságszolgáltatás minden ágazatában s így közjegyzői kérdésekben is a szervezés, az irányítás nagyfontosságú ügyeit közmegelegedésre intézte s teljes munkabírásban való korai elmulását őszintén fájlatja a magyar igazságügy minden munkása. A nagy részvét mellett végbement temetésén a magyar közjegyzői kar tagjai közül — *Lázár Ferenc dr.* felsőházi tag, kamarai elnök vezetésével — számosan jelentek meg. —

Tarján Béla dr. m. kir. kormányfőtanácsos, szegedi kir. közjegyző, a szegedi kir. közjegyzői kamara elnöke augusztus 16-án Szegeden elhunyt. A megboldogult közszeretben álló és nagyrabecsült tagja volt a kir. közjegyzői karnak, aki az intézmény fejlesztése érdekében lelkesedéssel küzdött, tevékenykedett, a közjegyzői intézménynek tapintatos, megnyerő modorával a nagyközönség széles rétegében sok barátot szerzett. Távozásával a közjegyzői kar egyik igen értékes tagja dőlt ki az élők sorából. Több évi budapesti helyettesi működés után 1904. évi március hó 15-én nevezték ki Tiszafüredre kir. közjegyzővé, ahonnan Gyulára, majd Szegedre helyezték át. A közjegyzői közéletben különösen mint a szegedi kamarának hosszú éveken át volt elnöke, tevékeny részt vett s általános közéleti munkásságáért a m. kir. kormányfőtanácsosi címmel tüntették ki. A szegedi közjegyzői kamara megboldogult elnöke emlékének az augusztus 18-án tartott gyászülésén áldozott, amelyen az elhunyt elnök érdemeit *Gálffy Ferenc dr.* kamarai titkár, egyben helyettes elnök méltatta. Az augusztus 18-án végbe ment végtisztességen a közjegyzők és helyettesek nagyszámban jelentek meg. A kamara az egész közjegyzői kar nevében *Bottlik Dezső dr.* zsabylai közjegyző mondott magasszárnyalású búcsúbeszédet. A ravatalra a szegedi közjegyzői kamarán kívül koszorút helyezett a budapesti és debreceni közjegyzői kamara is. *Tarján Béla dr.* elhunytáról a kamara a következő gyászjelentést adta ki: „A Szegedi Királyi Közjegyzői Kamara mély fájdalommal jelenti, hogy dr. *Tarján Béla m. kir. kormányfőtanácsos, szegedi kir. közjegyző,* a szegedi kir. közjegyzői kamara elnöke a kir. közjegyzői pályán négy évtizedet meghaladó időn át fáradhatatlan és nagy ambícióval kifejtett rendkívül értékes működése után 72 éves korában Szegeden, 1944. évi augusztus 16-án d. e. 10 órakor elhunyt. Megboldogult

kedves kartársunkat augusztus 18-án d. u. 4 órakor kísérik utolsó útjára a szegedi belvárosi temető kupolacsarnokából. Szeged, 1944. augusztus hó. Nagyrabecsült kedves kartársunk hosszú közjegyzői pályájának egész ideje alatt őszinte szeretetnek és nagyrabecsülésnek örvendett úgy a jogkereső közönség és kartársai körében, mint mindazon hivatalos tényezők részéről, akik vele érintkeztek, úgyhogy a csupa emberszeretetnek és példás kötelességtudásnak mintaképe, szeretett kartársunk igen nagy vesztesége nemcsak kamaránknak, de az egész közjegyzői karnak. Emlékét őszinte kegyelettel és szeretettel fogjuk megőrizni."

Tóth Zoltán dr. nagykárolyi kir. közjegyző ez évi július hó 14. napján Nagykárolyban meghalt. A közjegyzői pályán az erdélyi részek visszaesetése óta eltelt 4 éve működött közmegebecsülésben, ahogy, az előző az ügyvédi pályán való több évtizedes munkássága is értékes eredményekben gazdag volt.

A debreceni kamara közgyűlése. A debreceni kir. közjegyzői kamara rendes évi közgyűlését április hó 30-án tartotta meg. A közgyűlést *Örley* Dénes dr. elnök vezette s azt rövid beszéddel nyitotta meg. A kamara évi működéséről szóló jelentést a katonai szolgálatot teljesítő titkár, *Kovács* Dénes dr. helyett, *Mustó* Sándor dr. terjesztette a közgyűlés elé. A jelentés bevezetőben a súlyos történelmi időkről emlékezik meg s felemlíti, hogy a kamara területének javarésze hadműveleti korlátozás alá esik, ami miatt a kamara területén működő közjegyzők javarésze a közgyűlésen nem jelenhetett meg. A személyi változások felemlítése után közli a jelentés, hogy a kamara területén 44 közjegyző, 12 helyettes és 5 jelölt működik. A kamarához a múlt évben 763 ügydarab, ezek között 13 panasz érkezett. A panaszok közül 2 ügyet tett át a kamara a fegyelmi bírósághoz s 11 ügyet pedig saját hatáskörében intézett el. A kamara területén működő közjegyzők egyesített ügyforgalmi adatai az előző év adataival egybevetve a következők:

	1942.	1943.
1. ügykönyvi bevezetések	13.328	12.749
2. óváskönyv	54	7
3. Kjö. lajstrom	29.990	24.901
4. bírói megbízások	24	35
5. másolat hitelesítések	26.386	24.901
6. fordítások	5.504	3.303
7. magán beadványok	5.353	5.285
összesen:	80.639	71.181

Az általános ügyforgalomnál tehát 9.458 darab, vagyis 11.72 % csökkenés mutatkozik és pedig a közjegyzői működés minden területén. Különösen számottevő a csökkenés az érdemleges okiratoknál, viszont emelkedés mutatkozik a végintézkedéseknél, amely körülmény a háborús helyzettel függ össze. Az irodavizsgálatokról megemlékezve, kívánatosnak jelzi a jelentés a vizsgálatok szigorúbb fogantatását, mivel a gyakorlatban az iroda vizsgálatok hova tovább egyszerű jegyzőkönyvi formalitássá süllyednek alá. A közjegyzők és helyettesek katonai szolgálatáról s a mind súlyosabb mérveket öltő helyettesi utánpótlási nehézségekről emlékezik meg meg

a jelentés, majd elismerő köszönettel adózik a nyugdíjintézet példás működéséért az intézet vezetőségének s a közjegyzői érdekképviselet kifogástalan ellátásáért, a közlöny szerkesztőségének. — A kamara 1943. évi zárószámadását ugyancsak *Mustó* Sándor dr. terjesztette a közgyűlés elé. E szerint bevétel volt 6.935.23 P. kiadás 5.810.27 P. s így egyenleg átvitel volt 1944. évre 1.124.96 P. A kamar vagyona: segélyalap 2.748.33, rendelkezési alap 718.60 P., felszerelés és berendezés 770 P., összvagyon 4.236.93 P. Az 1944. évi költségvetési előirányzatot vitéz *Kozma* György dr. pénztáros terjesztette elő. A közgyűlés a jelentéseket, a költségvetési előirányzatot s az évi tagsági díjnak az országos egyleti tagdíjjal együtt 80 pengőben való megállapítására vonatkozó indítványt egyhangúlag elfogadta. A közgyűlés az elnök indítványára elhatározta, hogy hagyatéki ügyekben a zsidó munkaszolgálatosok részére az idézés kézbesíthetése és a tárgyaláson való megjelenhetésük biztosítása céljából az Igazságügyminiszterhez felterjesztést intéz. A közgyűlés a tárgysorozat végén a választásokat ejtette meg a következő eredménnyel: elnök: *Örley* Dénes dr. kisújszállási, kamarai rendes tagok vitéz *Kozma* György dr. debreceni, *Kovács* Dénes dr. nyíregyházi, vitéz *László* Béla dr. debreceni és *Mustó* Sándor dr. debreceni, póttagok *Benyovszky* János dr. nagyszöllösi, *Diemár* Kálmán dr. nagykállói, számvizsgáló bizottsági tagok *Megyeri* László dr. vásárosnaményi, *Szarka* Dezső dr. jászapati, *Varga* Kálmán dr. nyírbátori kir. közjegyzők.

Közjegyzői díjak szabályozása hős halottak hagyatéki ügyeiben. A m. kir. Igazságügyminiszter a hős halottak hagyatékának rendezésével kapcsolatosan 57.600/1944. I. M. sz. rendeletével szabályozta a közjegyzői díjakat. A rendelet azokat a szempontokat méltatja figyelemre, amelyek a hős halottak hagyaték után kedvezményes illeték kiszabásnál az 1920. 34. t.-c. 7. §. az 5100/1924. P. M. rendelet és egyéb jogszabályok kibocsátásának alapjául szolgáltak. A rendelet szövege a következő:

„A kir. közjegyzők díjainak szabályozásáról szóló 1918: XII. t.-c. 1. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. A halotti anyakönyvbe hős halottként bejegyzett személyek hagyaték ügyében, ha a hagyatékot teljes egészében az örökhagyó özvegye vagy egyenesági rokonai öröklik és a hagyaték értéke 10.000 pengőnél nem több, a kir. közjegyző csak készkiadásainak megtérítését követelheti, ha pedig a hagyaték értéke a 10.000 pengőt meghaladja, a kir. közjegyző a 6.800/1935. I. M. számú rendeletben (R. T. 131. lap) szabályozott díjátalányt csak a hagyaték 10.000 pengővel csökkentett értéke után követelheti.

Az első bekezdés rendelkezéseit az özvegy és az egyenesági rokonok javára akkor is alkalmazni kell, ha a hagyatékot részben más személyek öröklik. Ehhez képest a kir. közjegyzőt megillető díjátalány szempontjából ilyen esetben az özvegyre és az egyenesági rokonokra átszállt, de 10.000 pengőnél nem nagyobb értékű örökrészt teljesen figyelmen kívül kell hagyni, az özvegyre és az egyenesági rokonokra átszállt, de 10.000 pengőnél nagyobb értékű örökrészt pedig 10.000 pengővel csökkentett értékben kell figyelembe venni. Ugyanilyen megkülönböztetés szerint az özvegynek és az egyenesági rokonoknak a hagyatékban való részesedését teljesen figyel-

men kívüli kell hagyni, illetőleg 10.000 pengővel csökkentett értékben kell számításba venni a kir. közjegyző díjának az érdekeltek egymás közötti viszonyában való megosztása szempontjából is (6.800/1935. I. M. számú rendelet 13. §-a.).

2. §. A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba és rendelkezéseit a folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell, kivéve, ha a kir. közjegyző az előtte folyó érdemleges eljárást még a jelen rendelet hatálybalépése előtt befejezte.

Nem zsidó származás igazolása. A zsidókérdéssel kapcsolatos rendeletek és a törvények megalkotása óta számtalan alkalommal és helyen merült fel az a kívánság, hogy a nem zsidó származás igazolása tekintetében mód nyujtassék olyan igazolvány kiállítására, amely végérvényesen igazolja a származást s ne legyen szükség arra, hogy minden alkalommal külön-külön kelljen a származás igazolását az okmányok tömegével igazolni. Az elhangzott kívánságoknak tett eleget a minisztérium a 3400/1944. M. E. számú rendelet kibocsájtásával, amelynek 1. §-a kimondja, hogy annak igazolására, miszerint valaki a zsidókra vonatkozó jogszabályok alkalmazása szempontjából nem zsidó, rendszerint elegendő ha születési anyakönyvi kivonattal, illetve keresztlevéllel kimutatja, hogy az 1895. évi október 1. napja előtt keresztény hitfelekezet tagjaként született és szülői az ő születésekor keresztény hitfelekezet tagjai voltak, vagy ha a fenti időpont után született, mind ő maga mind szülői a keresztény hitfelekezet tagjaként születtek és szülői születésekor azok szülői keresztény hitfelekezet tagjai voltak s egyúttal mindkét esetben büntetőjogi jogkövetkezmények terhével írásban kijelenti, hogy legjobb tudomása szerint egy nagyszülője sem született az izraelita hitfelekezet tagjaként. A rendelet 2. §-a szerint a lakóhelye alapján illetékes járásbíróstól bárki kérheti annak megállapítását és igazolását, hogy nagyszülői keresztény hitfelekezet tagjaként születtek, tehát ő maga nagyszülőig bezárólag nem zsidó származású. A járásbíróst a kérelem tárgyában a folyamodó, szülői és nagyszülői születési anyakönyvi kivonatai alapján határoz. Az egyházi anyakönyvi kivonat helyett más hitelt érdemlő közokirat, esetleg nem zsidó érdektelen tanu vallomásaival támogatott magánokirat is igazolásul szolgálhat abban az esetben, ha a folyamodó az illetékes lelkész által kiállított nyilatkozattal igazolja, hogy az anyakönyvi kivonatot az anyakönyv hiánya miatt kiállítani nem lehet vagy a kivonatoknak külföldről való beszerzése nehézségekbe ütközik. Talált gyermekekre nézve igazolványt csak abban az esetben lehet kiállítani, ha a születési anyakönyvi kivonatban keresztény hitfelekezet tagjaként anyakönyvezték és később sem lett az izraelita hitfelekezet tagja. Az 5. §. arról rendelkezik, hogy az olyan személy akinek nem született valamennyi nagyszülője keresztény hitfelekezet tagjaként, aki azonban az 1942. évi XIV. t.-c. 3. §-ának 3. bekezdése illetve a zsidókra vonatkozólag 1944. március 22. napja után megállapított jogszabályok értelmében nem zsidó, ennek megállapítását és igazolását a járásbíróstól ugyancsak kérheti. Általános elvként kimondja ez a §, hogy azt, aki valamely keresztény hitfelekezet tagjaként született vagy később keresztény hitfelekezet tagja lett további bizonyítékok nélkül is olyannak

kell tekinteni, mint aki később is a keresztény hitfelekezet tagja maradt ha csak az ellenkezőre nem áll adat a bíróság rendelkezésére. A bíróság a kérelem tárgyában végzéssel határoz s a végzést a királyi ügyészségnek és az értelmiségi munkanélküliség kormánybiztosának is meg kell küldeni. Az igazolványt a bíróság rendszerint csak egy kiadománybatn adja ki, kérheti azonban a fél több eredeti igazolvány példány kiállítását. A 8. §. szerint a királyi ügyészség az igazolvány hatálytalanítását azon az alapon bármikor kérheti, hogy az igazolvány kiadásának előfeltételei nem állanak fenn. A 9. §. határozottan rendelkezik abban a tekintetben, hogy attól a személytől, aki a rendelet alapján kiadott igazolványt bemutatja, nem zsidó származása igazolására hatóság további adatokat nem követelhet. A 10. §. viszont akként rendelkezik, hogy polgári hatóság a származás igazolása tekintetében további okiratokat, vagy adatokat attól a személytől, aki honvédségi származást igazolási eljárás során kiadott olyan származási igazolványt mutat be, amelyben zsidó származására utalás nincs, nem követelhet. A 13. §. a származás igazolása tárgyában előterjesztett kérésre külön illetéket állapít meg igazolvány példányként 5—5 pengőben. Az illetéket felül tíz pengő külön eljárási költséget kell lefizetni. A szegénységi jog a folyamodót mind a kérvény bélyegilletéke, mind pedig a külön eljárási költség fizetése alól mentesíti. A rendelet végrehajtása tárgyában az igazságügyminiszter a belügyminiszterrel egyetértően külön rendeletet fog kibocsájtani.

Ügyvédből kinevezett közjegyzők nyugdíjéne. Több alkalommal és helyen kifogás tárgyává tették az ügyvédből kinevezett közjegyzőkkel kapcsolatosan, hogy esetleges hosszabb előző ügyvédi gyakorlat esetében is a közjegyzői nyugdíjéne megállapításához szükséges a 10 évi közjegyzői működés. Ebben a kérdésben az Igazságügyminiszter kezdeményezésére tárgyalások folytak a közjegyzői s másrésről az ügyvédi nyugdíjintézet között. E tárgyalások rendjén a két nyugdíjintézet között megállapodás létesült, amelynek alapján az Igazságügyminiszter 51.300/1944. I. M. szám alatt az alábbi rendeletet bocsájtotta ki:

„A kir. közjegyzők és közjegyzőjelöltek nyugdíjintézetéről szóló 1930:IV. t.-c. 7. §-ának 2. pontjában, valamint az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézetéről szóló 1934:XXIII. t.-c. 36. §-ának utolsó bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. (1) Az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet kérelemre ellátásban részesíti azt a kir. közjegyzőt (közjegyzőjelöltet) valamint annak a kir. közjegyzőnek (közjegyzőjelöltnek) özvegyét és árváját, aki közjegyzői (közjegyzőjelölti) működését megelőzően az ügyvédek (helyettesügyvédek) névjegyzékébe bejegyzés alapján az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet tagja volt, feltéve, hogy a folyamodó, illetőleg a folyamodónak elhunyt férje vagy atyja.

1. a Királyi Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének tagja volt, de a nyugdíjjogosultsághoz szükséges működés idejének (15.600/1934. I. M. számú rendelet 14. §-a Rendeletek Tára 502. oldal) eltelte előtt munkaképtelenné vált, illetőleg meghalt;

2. beszámítható ügyvédi (helyettes ügyvédi) és közjegyzői (közjegyzőjelölti) működésének együttes ideje az öt évet eléri.

(2) Az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet az előbbi bekezdésben említett ellátást abban a mértékben nyújtja, amely az Intézet tagjának illetőleg özvegyének vagy árvájának abban az esetben járna, ha a folyamodó, illetőleg a folyamodónak elhunyt férja vagy atyja az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézetnek mindvégig tagja maradt volna.

(3) Az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet az (1) bekezdés alapján ellátást megállapító határozatáról értesíti a Királyi Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetét.

2. §. A Királyi Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézete megteríti az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet részére az 1. §. rendelkezései alá eső közjegyzői (közjegyzőjelölt) részére folyósított ellátás összegének azt a részét, amely megfelel egyrészt az ügyvédi (helyettes ügyvédi) gyakorlatban eltöltött idő, másrészt a közjegyzői (közjegyzőjelölti) működésben eltöltött idő között fennálló aránynak.

3. §. (1) Az olyan kir. közjegyző javára, aki idegen állami főhatalom alatt álló területen a magyarság létérdekeiért folytatott küzdelemben tartósan közreműködött és ezzel kimagasló érdemeket szerzett, kivételes méltányosságból — ha a rendeletben megszabott egyéb előfeltételek megvannak — a 15.600/1934. I. M. számú rendelet 14. §-a szerint szükséges működési időbe az idegen állami főhatalom alatt a közszolgálatban, az ügyvédi vagy más nem közjegyzői hivatáskörben eltöltött időből be lehet számítani annyit, amennyit a Királyi Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének intézőbizottsága a körülményekre figyelemmel megfelelőnek ítél.

(2) A kérelmet az Intézet intézőbizottságánál kell előterjeszteni. Az intézőbizottságnak a kérelem tárgyában hozott határozata ellen a folyamodó a 15.600/1934. I. M. számú rendelet 47. §-ában foglaltak szerint panaszt tehet az intézet állandó döntőbíróhoz.

4. §. A 3. §-ban foglalt rendelkezéseket alkalmazni kell abban az esetben is, ha a közjegyző, illetőleg hozzátartozóinak nyugdíja ügyében a jelen rendelet hatálybalépése előtt már határozatot hoztak.

5. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Cégaláírások hitelesítési bélyegilletéke. Az 5100/1931. M. E. rendelet 19. §. 2. bekezdését a gyakorlat akként értelmezte, hogy kereskedelmi cégek cégszerű aláírásának hitelesítésére megszabott bélyegilletéket csak egyszer kell leróni tekintet nélkül arra, hogy a társasági szerződés, vagy az alapszabályok értelmében a cég érvényes jegyzéséhez hány természetes személynek aláírása szükséges (I. Kepes: Közj. Díjszabás, Illetékjogi útmutató, VI. kiad. 33. lap). A közigazgatási bíróság ebben a kérdésben mostani általános gyakorlattal szemben döntött a 16.235/1943. P. ítélet következő indokolásával:

„A panaszos azt vitatja, hogy az 5100/1931. M. E. sz. rendelet 19. §-ának (2) bekezdésében lévő „aláírásonként” — kitétel nem a céget érvényesen jegyző egyes személyekre, hanem magára a cégre mint jogi személyre vonatkozik. Ennek az „aláírásonként” kitételnek a panasz szerint nem az a helyes értelme, hogy ha ugyanazon az okiraton több cégaláírás szerepel, mindegyik cégaláírás, vagyis mindegyik cégjegyzés után kell a hivatkozott jogszabályban meghatározott illetéket leróni. Ez az érvelés azonban téves.

Az 5100/1931. M. E. sz. rendelet 19. §-ának (1) bekezdésében foglalt „minden egyes aláírás után” — és a (2) bekezdésben lévő „aláírásonként” — kifejezéseknek a közhasználatban elfogadott értelme azonos. Ha tehát a jogalkotó az említett 19. §-nak (1) bekezdésében kimondott szabálytól eltérően kereskedelmi cégeknél nem az aláírást végző természetes személyek számára igazodóan kívánta volna meghatározni a hitelesítés illetékét, ez nem az (1) bekezdésben levővel azonos értelmű szó használatával fejezte volna ki, hanem úgy rendelkezett volna, hogy a kereskedelmi cégek aláírásának a hitelesítésénél cégjegyzésenként jár az ott megszabott illeték. Nyilvánvaló, hogy a kereskedelmi cégek aláírásának a hitelesítéséről azért rendelkezett a jogalkotó külön bekezdésben, mert az ilyen hitelesítést — a társasági szerződések aláírásának hitelesítésével együtt — az (1) bekezdésében meghatározottnál magasabb illetéktétel alá akarta vonni. Helyes tehát az m. kir. pnzügyigazgatóságnak az az álláspontja, hogy a Rohrlich S. és Brecher D. besztecei bej. cég cégaláírásának a 42/1941. ügysz. a. felvett jegyzőkönyv szerint 1941. július 5. napján kelt és a Magyar Nemzeti Bank giróforgalmába való belépésre vonatkozó bejelentést tartalmazó okiraton történt kir. közjegyzői hitelesítése után nem 3, hanem 6 P illetéket kellett volna leróni, mert az említett cég jegyzése két természetes személy aláírása útján történt. Ezért a helyesen észlelt bélyeghiány erejéig előirt egyszeres illetéket, valamint a kellő mértékű illetéklerovás elmulasztása miatt az Illetékszabályok 103. §-a alapján járó felemelt illetéket fenn kellett tartani.

Légitámadással ügyeik ellátásában akadályozott személyekre kivételes rendelkezések. A minisztérium 2520/1944. M. E. számú rendelettel a légitámadás következtében ügyeik ellátásában akadályozott személyekre a polgári peres és nem peres eljárásban, valamint a magánjogi kötelezettségek tekintetében kivételes rendelkezéseket tett. A rendelet szerint annak hatálya alá tartozó akadályozott személyeknek kell tekinteni: 1. aki légitámadás vagy annak elhárítása során eltűnt, 2. aki légitámadásból vagy annak elhárításból kifolyólag oly sebesülést, sérülést vagy más egészségromlást szenvedett, amelynek következtében ügyeinek intézésben gátolva van; 3. akinek légitámadásból vagy annak elhárításából kifolyólag lakása vagy üzem (üzlet, iroda, rendelő, műterem) helyisége elpusztult vagy oly mértékben megrongálódott, hogy rendeltetésszerű használata lehetetlenné vált; 4. aki lakóhelyéről légtalmi kiürítés okából hatóság által kiállított lakásutalvánnyal más városba (községbe) költözött. A rendelet a továbbiakban a részletek s az eljárás tekintetében tartalmaz rendelkezéseket.

A közlöny terjedelmének újabb korlátozása. A Kir. Közjegyzők Közlönye e számtól kezdődően a 11.500/1944. M. E. rendelet 8. §-a rendelkezései szerint a jövőben az eddigi 20 oldal helyett 12 oldal terjedelemben fog megjelenni. Ez a körülmény természetesen a közlemények nagymérvű újabb szelekciójával, illetve az egyes közleményeknek a szükséghez mért megrövidítésével fog járni.

Erdélyi közjegyző, akinek irodája egyike a legforgalmasabbaknak egészségi és családi okokból sürgősen cserélne dunántúli s főleg Budapesthez közel fekvő székhelyen működő közjegyzővel.

Kihirdetett törvény.

az 1944. évi IX. t.-c. a családjogi határozatok és holtaknyilvánítások kölcsönös elismerése tárgyában Berlinben az 1942. évi október hó 2. napján aláírt magyar-német egyezmény becikkelyezéséről.

Rendelet.

4215/1944. B. M. sz. A m. kir. belügyminisztérium fordító osztálya működésének szabályozása. (Bp. K. 132.).

2260/1944. M. E. sz. A fellebbviteli eljárás szabályainak a háború folytan szükséges ideiglenes módosítása és kiegészítése.

2340/1944. M. E. sz. Az óvadékképes értékpapírok jegyzékének közvételéről és az üzleti biztosítékul és a bánatpénzül elfogadható értékekre vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló 4260/1929. M. E. számú rendelet kiegészítése és módosítása. (Bp. K. 151.).

2650/1944. M. E. sz. A zsidók vagyonával kapcsolatos egyes kérdések szabályozása. (Bp. K. 165.).

2720/1944. M. E. sz. A hősi halottakra vonatkozó rendelkezések kiegészítése. (Bp. K. 171.).

50.676/1944. I. M. sz. A családbafogadásról és a tartásról való gondoskodás előmozdításáról szóló 1944 : V. törvénycikk hatálybaléptetése és egyes rendelkezéseinek végrehajtása. (Bp. K. 171.).

163.799/1944. P. M. sz. A családba fogadó szerződés és a családi nevet átruházó nyilatkozat illetékmentessége. (Bp. K. 172.).

2.840/1944. M. E. sz. A cégbirtokosok személyében beállott változásnak a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetése. (Bp. K. 178.).

2.930/1944. M. E. sz. A vagyonuk kezelésében akadályozott külföldiek részére gondnok kirendelése. (Bp. K. 181.).

39.382/1944. I. M. sz. A családjogi határozatok és holtaknyilvánítások kölcsönös elismerésére vonatkozó magyar-német egyezmény végrehajtása. (Bp. I. 185.).

163.792/1944. P. M. sz. A földbirtokpolitikai célra igénybevett ingatlanok megszerzésével kapcsolatos adó- és illetékkezdvezmények alkalmazása. (Bp. K. 186.).

3.040/1944. M. E. sz. Egyes személyeknek a zsidókra vonatkozó rendelkezések hatálya alóli mentesítése. (Bp. K. 189.).

3.050/1944. M. E. sz. A zsidók vagyonának bejelentéséről és zár alá v-ételéről szóló 1.600/1944. M. E. számú rendelet kiegészítése. (Bp. K. 191.)

60.750/eln. 22. — v. — 1944. H. M. sz. A hősi halottakra vonatkozó rendelkezések kiegészítéséről szóló 2.720/1944. M. E. számú rendelet végrehajtása. (Bp. K. 191.).

232.000/1944. B. M. sz. A gyámügyi ügyviteli szabályok módosítása. (Bp. K. 193.).

XLIII. évfolyam.

Budapest, 1944. október hó 8. napján

KIR. KÖZJEGYZŐK KOZLONYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK budapesti kir. közjegyző. KIADJA: A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Tel.: 297—069.

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekkszámlája: 41.951.

Van-e a nemes és honorácior házastársak között az ingók tekintetében törvényből folyó szerzeményi közösség?*

Írta: Krenner Zoltán dr.

II. közlemény.

Az ingó és ingatlan örökösödés Werbőczynél teljesen elkülönözött két jogrendszer; a középkori „közös vetőmag“-ból Werbőczy az angolokénál különb és önálló jogrendszert növesztett fel s a magyar „kulturplanéta“ nem volt más nemzet „kultúrszatellizmusá“-nak tekinthető. Önálló, eredeti, a régi jogéletből kifejlesztett, a magyar alkotmány dogmái szerint differenciálódott a mohácsi vész előtti magyar jogrendszer, mely Werbőczytélételekbe foglalásával a Hk.-ben előttünk fekszik. Elég — az eredetiség és önállóság bizonyítására minden hisztorológiai kutatást mellőzve — a Szent Korona tanára hivatkozni, az ahhoz fűződő egyéniesen megtestesülő államalkotási sajátságokra, az ingatlanok (és sohasem az ingók) felett megszerkesztett nemzeti főtulajdon mivoltjára. A Hk.-ben lefektetett s az ősi jogot visszatükröző jogszabályok egyenes fejlődési iránya elferdült kívülről jött s reánk erőszakolt idegen kultúrhatások alatt, hazai intézményi jelenünk és multunk más kultúra uralma alá került, régi jogunk fogalomtani világtól elszakadt mai modern magánjogunk, belékeveredtünk az egyoldalú osztrák jogi kultúra uralmi körébe s végül jogunk teljesen osztrák hatás alá került; s ezzel a régi és a mai magyar jog között ür keletkezett (vacuum juris) s hogy témánknál maradjunk: a Hk. által már ismert, ingókra vonatkozó, közszerzői minőség elhalványul abban a zürzavarban, mely egyrésztől megtartani kívánja a Hk. főszerzői elméletét s a rendi különbséget, másrésztől a nemesi jogokat kiterjeszteni kívánja az egyedül szerző értelmiségi

MUNKASZÖVEG
INTÉZET
KÖZLÖNYE